

Wstęp

Opracowania zawarte w tym tomie są odpowiedziami grupy polskich regionalistów na zaproszenie redaktora do wzięcia udziału w zbiorowej publikacji nt. nowych kierunków badawczych w regionalistyce i nowych doświadczeń w polityce regionalnej. Zwracając się do przedstawicieli wszystkich ośrodków badań regionalnych w Polsce, redaktor nie liczył na to, że ich artykuły ułożą się w skoordynowaną całość. Biuletyn nie jest zresztą pismem monotematycznym, choć od czasu do czasu może mieć taki charakter. Jest rzeczą zaskakującą, że mimo to opracowania koncentrują się wokół jednego wątku badań regionalnych i praktyki regionalnej. Wątkiem tym jest przestrzenna dynamika gospodarki na wszystkich poziomach, od poziomu miasta do poziomu globalnego.

Tom otwiera opracowanie nt. kierunków badań regionalnych rozwijających się pod wpływem procesów globalizacji. Dalsze prace podnoszą inne nowe problemy lub badane już wcześniej, ale nabierające współcześnie nowego znaczenia. Opracowanie na temat regionalnych aspektów zagrożeń i bezpieczeństwa zbiorowego łączy się z problemami, które wśród polskich regionalistów nie wywołały żywszego zainteresowania. Dotyczy to nie tylko Polski, ale wielu innych krajów europejskich. Tylko w Stanach Zjednoczonych, dzięki niestrudżonym wysiłkom profesora Waltera Isarda ukształtował się nurt badań pod angielską nazwą *peace science*, w którym wątki regionalne pojawiają się często. Nurt ten w skromnym zakresie jest podtrzymywany przez uczniów prof. Isarda, zwłaszcza prof. Manasa Chatterji.

Do zagadnień dynamiki przestrzennej nawiązują dalsze prace dotyczące ewolucji stosunku państwo–region i nieciągłości rozwoju miast. Oprócz badań sfery realnej kontynuowane są badania konkurencyjnych strategii polskich regionów i roli innowacji w rozwoju regionalnym. Praca na temat zamykania linii kolejowych jest w Polsce niewątpliwą nowością, choć z nazwy przypomina dawne problemy badawcze. Przestrzenne zagadnienia transportu pozostawały w kilku ostatnich dziesięcioleciach na marginesie zainteresowania polskich geografów i regionalistów. W krajach Europy Zachodniej o gęstej sieci kolejowej oraz

w Stanach Zjednoczonych dyskusje na podobne tematy przetoczyły się już w okresie międzywojennym. Po wojnie były kontynuowane jeszcze przez kilka lat. W polskiej literaturze geograficznej i regionalistycznej dominował nurt prorozwojowy. Badano znaczenie transportu dla rozwoju gospodarki narodowej, problemy elektryfikacji kolei, projekty budowy autostrad, a w skali regionalnej i lokalnej dojazdu do pracy i wpływ transportu na procesy suburbanizacji. Opracowanie zamieszczone w tym tomie otwiera nowy kierunek o doniosłym znaczeniu naukowym i praktycznym. Badacze polscy będą musieli odpowiedzieć na pytanie, jak zmienia się polska przestrzeń gospodarcza wraz z cofaniem się kolejnictwa, i jakie badania trzeba przeprowadzić, aby odpowiedź była racjonalna.

Serię opracowań poświęconych problematyce krajowej uzupełniają prace o szerszym, międzynarodowym zakresie. Godne uwagi jest szybkie reagowanie geografów na zmiany w regionalnych układach gospodarki krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W okresie oczekiwania Polski na przyłączenie się do Unii Europejskiej uważam Czytelników polecamy także opracowanie nt. integrowania planowania przestrzennego i ochrony środowiska w prawodawstwie niemieckim.

Ryszard Domański